

ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਤਲ

ਪ੍ਰੀਤਾਂ : ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰੀਤਾਂ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਇਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਇਕ ਫਾਰਮ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਉਹਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਗਲ ਵੀ, ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਂ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਸੱਤ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਕੁਖ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹਰੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਖਿਆਲਾਂ ਖਿਆਲਾਂ 'ਚ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ, ਉਹਨੂੰ ਲੋਰੀਆਂ ਦਿੰਦੀ।

ਲੋਰੀ ਦੇ ਬੋਲ : ਸੌਂਅ ਜਾ ਮੇਰੀਏ ਬਾਲੜੀਏ
 ਪਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਬਾਲੜੀਏ
 ਤੈਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਣ
 (ਸਾਗਰ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਸਾਗਰ : ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਏ ?

ਪ੍ਰੀਤੀ : ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਕਵਿਤਾ ਰੱਖਾਂਗੀ।

ਸਾਗਰ : ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਤਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ, ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਉਕਦਾ।

ਪ੍ਰੀਤੀ : ਭਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹਾਦਰੀ ਏ, ਮਾਸੂਮ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਥੋੜਾ ਏ।

ਸਾਗਰ : ਔਛਾ ਬਾਬਾ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹਿਆ ਉਹ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰ ਤੱਕ ਚੱਲ।

ਪ੍ਰੀਤੀ : ਹੁਣੇ ਕਿਉਂ ?

ਸਾਗਰ : ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਹਿਰਨਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਵੇਖੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਕਸਤੂਰੀ ਹਿਰਨ

ਵੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਓਥੇ ਦਿਨ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤਸੱਲੀ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿਚ ਠੀਕ ਠਾਕ ਏ ਨਾ।

(ਦੋਨੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਫੇਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।)

ਪ੍ਰੀਤੀ : ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਉਹਦਾ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਚੋਰੀਓਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਹਿ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਗਰ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕਲੀਨਿਕ ਗਈ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਚੋਰੀਓਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਆਇਆ ਬੱਚਾ ਇਕ ਬੱਚੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸੂਈ ਲਾ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਕੁੱਖ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਈ ਹਾਂ। ਘਰ 'ਚ ਸਭ ਕੁਝ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਛੱਡ ਕੇ ਗਈ ਸਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੱਤ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਂ। ਸਾਗਰ ਮੈਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਉਖੜਿਆ-ਉਖੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਪਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਗੱਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ।

(ਸਾਗਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਪਿਛੋਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਪ੍ਰੀਤੀ : ਸਾਗਰ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ?

ਸਾਗਰ : ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਤੀ : ਕੀ ਹੋਇਆ ?

ਸਾਗਰ : ਮੈਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਰ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰੀਤੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਥਾਂ ਮੈਂ ਤਾਕ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। ਕਸਤੂਰੀ ਹਿਰਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸਾਂ, ਹਿਰਨ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੇਧ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਹਿਰਨ ਗੋਲੀ ਖਾ ਕੇ ਚੋਟੀ ਦੀ ਢਾਲ ਨਾਲ ਲੁੜਕਦਾ

ਹੋਇਆ ਭੁਆਟਣੀ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਉਹਨੇ ਚੀਖ ਵੀ ਮਾਰੀ, ਪਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਉਹ ਹਿਰਨ ਨਈਂ ਸੀ ਇਕ ਹਿਰਨੀ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਹਿਰਨੀ ਗੋਲੀ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗੀ ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਉਹਦਾ ਪੇਟ ਫਟ ਗਿਆ ਤੇ ਪੇਟ 'ਚ ਬੱਚਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਬੜੇ ਮਾਸੂਮ ਸਨ। ਉਹ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਏ। ਪ੍ਰੀਤੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਦੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ, ਕਦੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ।

ਪ੍ਰੀਤੀ : (ਬੜੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ) ਸਾਗਰ ਉਹ ਹਿਰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਸਲ 'ਚ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ। ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ, ਤੇ ਹਿਰਨੀ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਏ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ? ਮੇਰਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਏ?... ਸਾਗਰ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਏ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਤੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਲਵੇਂਗਾ... ਪਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਿੱਕ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕਦੀ ਵੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੀ... ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਕਾਤਲ ਏ, ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਕਾਤਲ, ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਾਤਲ। (ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ) ਮੇਰੇ ਲੋਕੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹਾਂ... ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਏ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਏ... ਕੁੜੀਆਂ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਬੋਝ ਹਨ, ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਏ, ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਰਹੂ ਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੀਏ ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰੀਏ।
ਇਹ ਮੇਰੀ ਇਲਤਜ਼ਾ ਏ
ਇਹ ਇਕ ਮਾਂ ਦਾ ਤਰਲਾ ਏ

ਅਵਾਜ਼ : ਦਰਸ਼ਕੋ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਟਕ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਕ ਔਰਤ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ... ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਧੀ ਜੰਮਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ? ਮਾਪੇ ਉਦਾਸ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਰੋਣ ਹਾਕੇ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀ ਪਰਾਏ ਘਰ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਏ ਤੇ ਇਹ ਅਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਜਾਣੇ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਨਣੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਏ।

1 ਤੇ 2 : ਫੇਰ ਸਮਾਜ ਕੀ ਕਰੇ ?

ਅਵਾਜ਼ : ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਬਦਲੇ, ਰਿਵਾਜ ਬਦਲੇ, ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਨਵੀਆਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਨਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਨਵੇਂ ਗੀਤ ਜੋ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ, ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ, ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ (ਹੱਥ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ)

1, 2 : ਹਾਂ ਜੋ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ, ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ, ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਗੀਤ ਹਨ।